

Samen en toch apart in één gebouw

Al werkend aan het traject 'Van visie tot gebouw' (zie voor de acht stappen van dit traject de inzet) leren partners van een toekomstig nieuw gebouw elkaar op een functionele wijze kennen. Waar liggen de kansen om samen te werken? Wat willen wij graag voor ons zelf houden? Dat hebben de teams van de christelijke basisschool Adriaan Valerius en de openbare basisschool Koning Juliana in Emmeloord ervaren.

Sterk vanuit eigenheid en identiteit

CBS Adriaan Valerius en OBS Koningin Juliana uit Emmeloord staan momenteel nog een kleine kilometer van elkaar. Tot half september 2008 kenden de schoolteams elkaar nog niet. Het voornemen van de gemeente Noordoostpolder om deze scholen samen in een nieuw gebouw te huisvesten heeft het noodzakelijk gemaakt dat de beide teams elkaar leren kennen. Het nieuwe gebouw zal op 1 oktober 2010 in gebruik genomen moeten worden.

Op initiatief van de algemeen directeuren van de Vereniging voor Christelijk Primair Onderwijs Noordoostpolder en de Stichting voor Openbaar Basisonderwijs Noordoostpolder is besloten om beide schoolteams het traject 'Van visie tot gebouw' onder begeleiding van KPC Groep te laten doorlopen. Onder het motto 'Samen en toch apart' hebben de teams hun eigen traject gedaan op dezelfde dagen, op dezelfde locatie, ieder onder begeleiding van een eigen adviseur. Alle informele momenten zoals inloop en lunch waren gezamenlijk. Zo ontstond een natuurlijke manier om elkaar te leren kennen. Wat onwennig, maar een begin is gemaakt. Aan het eind van elke bijeenkomst was er een moment waarop de teams elkaar kort verslag deden van hetgeen ontwikkeld was.

En dat zorgde ervoor dat ze zich realiseerden dat ze naast samenwerkende partners ook concurrenten van elkaar zijn. Immers, beide scholen willen het beste onderwijs aanbieden en zoveel mogelijk leerlingen werven.

Tijdens de derde bijeenkomst hebben de teams zich ieder gebogen over de wenselijkheid van concrete samenwerking in het nieuwe gebouw:

- Welke ruimtes kunnen we met elkaar delen?
- Hoe richten we het speelplein in opdat de kinderen van beide scholen elkaar kunnen ontmoeten?
- Is het mogelijk en wenselijk om een gezamenlijke mediatheek in te richten?
- Waar situeren we een kookfaciliteit bereikbaar voor iedereen?
- Hoe faciliteren we de ontmoeting van de beide teams?
- Kunnen we de tussenschoolse opvang gezamenlijk realiseren?
- Hoeveel spreekkamertjes voor algemeen gebruik moeten er komen?
- Kunnen we een speelzaal inrichten als multifunctionele ruimte voor beide scholen?
- Kunnen we gezamenlijk magazijnruimte creëren?

STAPPENPLAN
'VAN VISIE TOT SCHOOLGEBOUW'

- **1 - ontwikkelingen**
Nadenken over ontwikkelingen in onderwijs en samenleving is de eerste stap in elk ontwerpproces. Elke school zal deze ontwikkelingen op haar eigen manier analyseren en wegen.
- **2 - uitgangspunten**
Formuleren van uitgangspunten die resulteren uit de analyse en weging van de ontwikkelingen met het oog op het onderwijs op school over acht à tien jaar.
- **3 - activiteiten**
Vaststellen van toekomstige activiteiten van leerlingen en leerkrachten: welke activiteiten wil je als school bevorderen en welke wil je terugdringen?
- **4 - scripts**
Alle activiteiten zijn onderdeel van een onderwijsproces en vinden plaats in bepaalde volgorde en groeperingsvormen: onderwijsscripts. Een onderwijsscript geeft aan hoe de schooldagen van leerlingen en leerkrachten verlopen.
- **5 - werkvormen, groeperingen en tijdsverhoudingen**
Standaardiseren van werkvormen die de school wil onderscheiden en aangeven welk deel van de tijd ze aan de verschillende genormeerde werkvormen wil besteden. Zo kan het aantal benodigde werkplekken voor elke soort werkvorm worden vastgesteld.
- **6 - ruimtes**
Pas zodra de stappen 1-5 doorlopen zijn, kan een voorzichtige inschatting van de benodigde ruimtes worden gemaakt.
- **7 - vlekkenplan**
Opstellen van een globaal 'vlekkenplan' (officieel een 'ruimte-relatie-schema' geheten) waarmee een architect verder kan.
- **8 - kinderen denken en doen mee**
Gedurende een dagdeel gaan kinderen van groep 5 t/m 8 in een voorbereide leeromgeving zelfstandig en in groepjes aan de slag rond het onderwerp 'Mijn droomschool'. De kinderen presenteren de resultaten aan het team. Deze worden meegenomen in de plannen.

De volgende werkwijze is daarbij gehanteerd:

- kansen inventariseren per school
- kansen toelichten
- in viertallen (twee van elke school) gedachten uitwisselen
- opbrengst plenair vertellen
- eens/oneens visualiseren middels groene/rode strook (zie foto linksboven)

Een verrassende werkvorm die veel duidelijk maakte wat gezamenlijk en gescheiden opgepakt gaat worden en -heel belangrijk- waar nog discussie over gevoerd moet worden.

Kinderen denken en doen mee

Ook de kinderen van de scholen hebben een middag mee gedacht en gewerkt over de nieuwe school. De kinderen van de ene school deden de volgende aanbevelingen:

- veel sportactiviteiten: skatebaan, voetbalveld, speelvoorzieningen voor jongere kinderen en dergelijke
- een schoolgebouw met mooie, heldere kleuren
- een schoolgebouw waar het goed mogelijk is om zelfstandig te werken en te leren
- genoeg computers (zie foto midden boven)

De kinderen van de andere school willen graag:

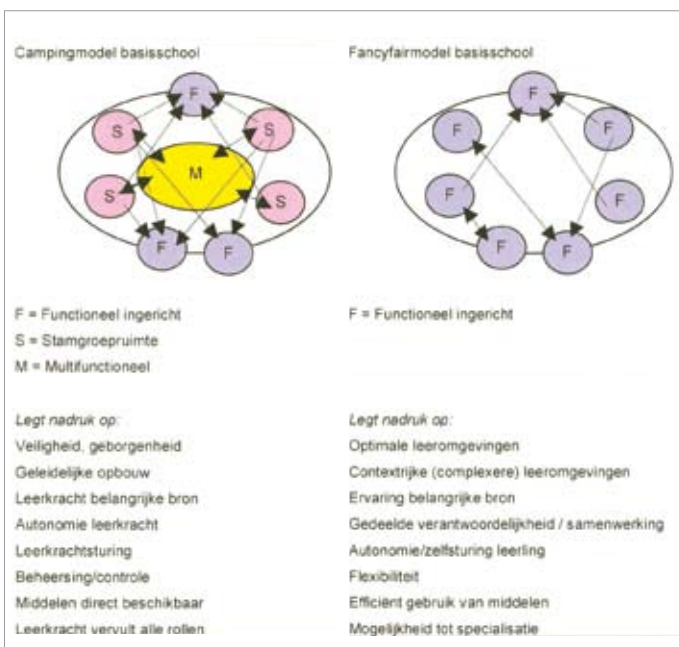
- een voetbalveld
- felle kleuren
- samen spelen met kinderen van de andere school
- fijne zitplekken (zie foto rechtsboven)

Verschillende concepten

Het traject levert voor iedere school een eigen en schoolspecifiek concept op. Zo ook voor CBS Adriaan Valerius en OBS Koningin Juliana. Grofweg kan gesteld worden dat er twee modellen te

onderscheiden zijn: het campingmodel (het onderwijs vindt overwegend plaats in de eigen klas, af en toe wordt gebruikt gemaakt van andere ruimtes) en het fancyfairmodel (het onderwijs vindt plaats vanuit een basisgroep met gebruik van meerdere, flexibele ruimtes). Deze modellen zijn niet absoluut; er kan sprake zijn van een concept dat meer richting campingmodel gaat of meer richting fancyfairmodel.

Het concept van CBS Adriaan Valerius is meer te herkennen in het fancyfairmodel, het concept van OBS Koningin Juliana meer in het campingmodel.

Beschrijving van ruimtes

Voor allebei de scholen is een notitie 'Huisvesting' gemaakt, waarin de visie op het onderwijs vertaald is naar een onderwijskundig concept. Dat concept is visueel gemaakt in een onderwijskundig vlekkenplan met een toelichting waarin voor elke ruimte de functies en de gewenste faciliteiten beschreven zijn. Hierbij een deel uit de beschrijving van de ruimtes van CBS Adriaan Valerius.

A	Atelierzone	In elke bouw zijn ateliers, dat wil zeggen themaruimtes (reken-taal-lees/schrijf en dergelijke). Deze zones hoeven bouwkundig niet ondersteund te worden. Het kan dus zo zijn dat er voldoende ruimte is om deze ateliers te realiseren.
D	Doelzone	In elke bouw is plek waar maximaal 10 kinderen doe- en ontdekactiviteiten kunnen doen. Deze plek moet makkelijk schoon te houden zijn in verband met 'vieze' activiteiten. In de bovenbouw leeft de wens om het creatieve atelier en het ontdekatelier van een goede opruimvoorziening te voorzien, makkelijk toegankelijk voor kinderen.
S	Stillezone	In elke bouw is een plek waar kinderen zich terug kunnen trekken, een spel kunnen spelen, lekker kunnen lezen en dergelijke.
Doc	Mediatheekzone	Centraal in het gebouw is een mediatheekruimte, toegankelijk voor de onder- en bovenbouw en voor beide scholen, waar naast boeken ook andere materialen zijn, zoals dvd's, ontdekdozen, een torso en dergelijke. Voorwaarde is dat er een goed werkend uitleensysteem moet zijn. In deze ruimte moet het mogelijk zijn om in een geluidsarme, inspirerende omgeving te lezen en te ontdekken. Zfactiviteiten voor 10 kinderen.

En verder...

Wanneer de notitie 'Huisvesting' gereed is, dan kunnen er vragen liggen als:

- Hoe komen we van ruimte naar inrichting? Hoe realiseren we die inrichting?
- Hoe kunnen we het nieuwe gebouw optimaal leren gebruiken? Wat vraagt dat van de gebruikers? Wat betekent dat voor de organisatie?
- Hoe borgen we het onderwijskundig concept?

In de praktijk zien we vaak dat de herijking van de visie en de vertaling daarvan in huisvesting een katalysator is voor schoolontwikkeling. Ook daarbij kunnen adviseurs van KPC Groep ondersteuning bieden.

Scholen die belangstelling hebben voor het traject 'Van visie tot gebouw' kunnen zich via de website www.kpcgroep.nl aanmelden voor de werkconferentie op 23 januari 2009 van 10.00 - 16.00 uur bij KPC Groep in 's-Hertogenbosch. Tijdens de werkconferentie doorlopen de deelnemers in kort bestek de acht stappen en krijgen ze praktische handvatten om te komen tot een passend huisvestingsconcept op basis van een doordachte visie.

Een gebouw dat past als een warme jas om de visie op onderwijs

'Van visie tot gebouw' is een belangrijk instrument voor een team om idealen te beschrijven in een onderwijskundig concept en daaromheen een gebouw te realiseren.

'Het traject levert voor iedere school een eigen en schoolspecifiek concept op'